

STORTINGET

Innst. 153 L

(2020–2021)

Innstilling til Stortinget
fra kontroll- og konstitusjonskomiteen

Prop. 52 L (2020–2021)

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Midlertidig lov om endringer i sameloven for å avhjelpe konsekvenser av utbruddet av covid-19 (adgang til elektroniske underskrifter på listeforslag)

Til Stortinget

Sammendrag

Hovedinnholdet i proposisjonen

Kommunal- og moderniseringsdepartementet fremmer i proposisjonen forslag om en midlertidig lov om endringer i sameloven om innsamling av underskrifter på listeforslag for partier og uregistrerte grupper. Utbruddet av covid-19 vanskeliggjør politiske partiers og uregistrerte gruppers innhenting av underskrifter på listeforslag til sametingsvalget i 2021.

Forslaget vil gjøre det mulig for politiske partier som ikke fikk tilstrekkelig oppslutning ved forrige sametingsvalg, og uregistrerte grupper å samle inn underskrifter på listeforslag elektronisk.

Bakgrunnen for forslaget

Som følge av utbruddet av covid-19 ble det avdekket et behov for en endring som gjør det mulig for politiske partier og uregistrerte grupper å samle inn underskrifter på listeforslag til stortingsvalget 2021 elektronisk.

Stortinget vedtok 16. juni 2020 midlertidig lov om endring i valgloven for å avhjelpe konsekvenser av utbruddet av covid-19 (adgang til elektroniske underskrifter på listeforslag). Endringen gir en midlertidig adgang for partier som ikke fikk tilstrekkelig oppslutning ved

forrige stortingsvalg, og uregistrerte grupper til å samle inn underskrifter på listeforslag til stortingsvalget i 2021 elektronisk.

Sametinget har gitt uttrykk for at utbruddet av covid-19 også vanskeliggjør innhenting av underskrifter på listeforslag til sametingsvalget, og at det på den bakgrunn er ønskelig med en tilsvarende midlertidig endring i regelverket for sametingsvalget i 2021.

Valg til Sametinget holdes som forholdstallsvalg i september hvert fjerde år, samtidig med stortingsvalget. I likhet med kommunestyrevalg gjennomføres valget som flertallsvalg dersom det ikke foreligger mer enn ett godkjent listeforslag i en valgkrets. Det velges 39 representanter til Sametinget fra syv valgkretser, jf. sameloven § 2-4. Sametinget er øverste valgmyndighet, jf. sameloven § 2-10. Det innebærer at Sametinget kontrollerer valgets gyldighet, kan påby omvalg og kan overprøve andre valgorganers avgjørelser. Ansvar for gjennomføringen er som ved øvrige valg lagt til kommunene.

Høring

Lovforslaget har ikke vært på offentlig høring. I henhold til utredningsinstruksen punkt 3-3 skal lovforslag normalt sendes på alminnelig høring. Det kan imidlertid gjøres unntak dersom høring kan «vanskeliggjøre gjennomføringen av tiltaket» eller må anses som «åpenbart unødvendig», jf. utredningsinstruksen punkt 3-3 andre ledd.

I dette tilfellet dreier det seg om et lovforslag som tilsvarende endringen i valgloven (ny § 6-3 a) om adgang til elektroniske underskrifter på listeforslag. Det er de samme hensyn som begrunner forslaget til lovendring i sameloven.

Forslaget til endring i valgloven ble sendt på en forkortet offentlig høring 28. mai med høringsfrist 1. juni.

Høringsinnspillene er hensyntatt i Prop. 133 L (2019–2020).

Av hensyn til forutsigbarhet for sametingsvalget i 2021 bør endringen i sameloven være på plass så raskt som mulig og innen utløpet av året. Det er en risiko for at en høringsrunde vil forsinke denne prosessen, og dermed få den konsekvens at ordningen med digitale underskrifter ikke får anvendelse for sametingsvalget. Det er derfor departementets vurdering at det ikke er nødvendig med alminnelig høring av den foreslåtte endringen i sameloven.

Sametinget har gitt sin tilslutning til endringsforslaget og ikke sett behov for at det gjennomføres konsultasjoner.

Adgang til elektronisk innsamling av underskrifter på listeforslag til sametingsvalget i 2021

Gjeldende rett

Valg til Sametinget reguleres i sameloven kapittel 2 og forskrift 19. desember 2008 nr. 1480 om valg til Sametinget, gitt med hjemmel i sameloven (§§ 2-1, 2-4, 2-7 og 2-11). Sameloven § 2-7 regulerer valgbarhet og forslagsrett til sametingsvalg. Etter § 2-7 andre ledd har alle som er innført i Sametingets valgmannstall, forslagsrett i valgkretsene. Et forslag til valgliste må være underskrevet av minst 30 samer med forslagsrett.

Lovens ordlyd er ikke i seg selv til hinder for elektronisk underskrift.

Forskrift om valg til Sametinget kapittel 6 gir utfyllende regler om listeforslagene og behandlingen av disse. Forskriftens bestemmelser om listeforslagene og behandlingene av disse i kapittel 6 sammenfaller i stor grad med valglovens regler.

Etter forskriften § 28 annet ledd bokstav d følger det at listeforslaget må være underskrevet av minst 30 personer som er innført i valgmannstallet i kretsen. Utgår listeforslaget fra en organisasjon som er registrert hos Sametinget, og som ved forrige sametingsvalg fikk en oppslutning på minst 60 stemmer i en valgkrets eller minst 200 stemmer i hele landet, er det tilstrekkelig at listeforslaget er underskrevet av minst to av styremedlemmene i organisasjonens lokalavdeling i valgkretsen. Det samme gjelder for organisasjoner som er blitt registrert hos Sametinget etter forrige sametingsvalg. Hvis en registrert organisasjon stiller listeforslag sammen med en uregistrert gruppe, gjelder likevel første punktum. Underskriftene på andre listeforslag enn de som går inn under annet og tredje punktum, skal være skrift på papir.

I forarbeidene til sameloven er skriftlighetskravet ikke drøftet. I forarbeidene til valgloven gis det en tolkning av begrepet underskrift. Her fremgår det at begrepet sikter til alminnelig underskrift på papir.

Det er også fastsatt i valglovens § 13 at disse underskriftene skal være «skrift på papir».

Det følger av forarbeidene til valgloven at lovens bestemmelser ikke kommer til anvendelse ved valg til Sametinget. Loven er likevel brukt som modell og bakgrunn ved utforming av valgreglene i sameloven. Det fremheves at loven kun anvendes analogisk ved tolkningstvil, jf. Ot.prp. nr. 45 (2001–2002) 1.5 Sametingsvalg.

All den tid forarbeidene til sameloven og forskrift om valg til Sametinget er tause hva gjelder innholdet av skriftlighetskravet, er det nærliggende å se hen til den forståelse som er lagt til grunn i valgloven og valglovens forskriften.

Følgelig legges det til grunn at underskrifter på listeforslag etter sameloven § 2-7 må være underskrevet på papir.

Departementets vurderinger og forslag

Departementet mener at de vurderinger som ble gjort i forbindelse med endringen i valgloven, gjelder tilsvarende for den foreslåtte endringen i sameloven. Det vises derfor til nevnte begrunnelse:

«Utbruddet av covid-19 og anbefalingen om begrenset kontakt i befolkningen for å redusere smittefaren, begrenser trolig partienes og forslagsstillernes mulighet til å innhente de nødvendige underskriftene for å stille liste. Det er usikkert hvordan smittesituasjonen vil utvikle seg i tiden fram mot stortingsvalget i 2021. Av hensyn til forutsigbarhet for disse forslagsstillerne mener departementet derfor det er god grunn til å etablere en digital løsning for innsamling av underskrifter. En slik løsning vil kunne brukes både av registrerte partier og uregistrerte grupper som skal stille liste etter valgloven § 6-3 andre ledd bokstav a.

Departementet har forståelse for at partier opplever at smitteverntiltakene legger begrensninger på muligheten for samlinger som stander o.l., og at dette gjør det vanskeligere å komme i kontakt med personer til å underskrive på listeforslagene. Departementet mener imidlertid at bruk av digitale underskrifter kan gjøre det enklere å nå ut til et større antall potensielle velgere på kortere tid. Forslaget er ikke ment å være en fullgod erstatning for alle måter partiene tidligere har møtt sine velgere på, men en effektiv og enkel løsning for å gi partiene en ekstra mulighet til å samle inn underskrifter på.»

I valglovutvalgets utredning NOU 2020: 6 Frie og hemmelige valg – Ny valglov, har utvalget vurdert de ulike sidene ved gjennomføringen av valg til Sametinget. Av hensyn til kvaliteten på kommunenes valggjennomføring ved sametingsvalg mener utvalget at reglene for gjennomføring av sametingsvalg bør samsvare med reglene for valggjennomføring til stortingsvalg i valgloven med mindre det er prinsipielle eller praktiske grunner for å fastsette avvikende regler. Det er hensiktsmessig både for velgerne og valgmyndighetene at valget gjennomføres på mest mulig lik måte, jf. NOU 2020: 6 kapittel 18 Praktiske forhold ved valg til Sametinget, punkt 18.3.

Når det gjelder reglene for underskrifter på listeforslag, kan ikke departementet se at det foreligger vek-

tige prinsipielle eller praktiske grunner som tilsier at det bør være forskjellige regler for stortings- og sametingsvalg.

Departementet foreslår på denne bakgrunn en bestemmelse som gir departementet hjemmel til å vedta i forskrift at det skal være adgang til å benytte elektronisk signatur for å underskrive listeforslag etter sameloven § 2-7 andre ledd.

Departementet foreslår ikke endring i kravet til antall underskrifter som skal samles inn. Hvorvidt det skal foretas endringer i antall underskrifter i en eventuell permanent løsning for elektroniske underskrifter, vil bli vurdert i oppfølgingen av valglovutvalgets utredning.

Valgdirektoratet fikk i vår i oppdrag å utvikle en løsning for innsamling av elektroniske underskrifter, til stortingsvalget. Løsningen var klar til bruk 1. oktober 2020. Valgdirektoratet har fått i oppdrag å utvikle en tilsvarende løsning til bruk for sametingsvalget i 2021. Direktoratet har gitt uttrykk for at en digital løsning for sametingsvalget vil være på plass i januar 2021. Dette er blant annet begrunnet i at løsningen vil måtte oversettes til nordsamisk, lulesamisk og sørsamisk. Departementet mener dette gir partiene tilstrekkelig tid til å samle inn underskrifter innen fristen 31. mars 2021.

Den digitale løsningen skal fortrinnsvis benytte seg av nasjonale felleskomponenter som ID-porten. Digital sikkerhet er en grunnleggende forutsetning for å opprettholde tilliten til offentlig sektors digitale løsninger. Valgdirektoratets løsning skal derfor ivareta krav til sikkerhet og til den enkeltes personvern på en god måte. Det vises for øvrig til departementets vurderinger i Prop. 133 L (2019–2020).

Departementet understreker at partiene og gruppene fremdeles kan samle inn underskrifter på papir. Departementet understreker også at den digitale løsningen ikke påvirker Sametingets valgnemnds behandling av listeforslagene. Det foreslås ikke endringer i reglene for valgnemndas behandling av listeforslagene. Dette skal fortsatt skje etter prosedyrene fastsatt i § 32 i forskrift om valg til Sametinget.

Departementets forslag legger til rette for at partier og uregistrerte grupper kan stille liste ved sametingsvalget i 2021 på en hensiktsmessig måte.

Økonomiske og administrative konsekvenser

Forslaget innebærer en forenkling for partier og uregistrerte grupper som må samle inn underskrifter for å stille liste ved sametingsvalget 2021, slik at disse ikke behøver å oppsøke velgere og samle inn underskrifter på papir.

Valgdirektoratet anslår at en løsning som støtter sametingsvalg, som kan håndtere tre samiske språkversjoner og inneholder designelementer som knytter versjonen til Sametinget og sametingsvalget og som følgelig skiller seg fra øvrig design på valg.no, vil koste fra 330 000 kroner–400 000 kroner ekskl. mva.

Oversetting av den digitale løsningen er anslått å beløpe seg til ca. 20 000 kroner ekskl. mva. I tillegg kommer kostnader til kvalitetssikring, anslått til ca. 10 000 kroner ekskl. mva.

Valgdirektoratet anslår at hele ordningen vil koste nærmere 450 000 kroner ekskl. mva.

Kostnadene dekkes innenfor direktoratets gjeldende økonomiske bevilgning.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, lederen Dag Terje Andersen, Eva Kristin Hansen og Leif Audun Sande, fra Høyre, Svein Harberg og Bente Stein Mathisen, fra Fremskrittspartiet, Solveig Horne, fra Senterpartiet, Nils T. Bjørke, fra Sosialistisk Venstreparti, Freddy André Øvstegård, fra Venstre, Terje Breivik, og uavhengig representant Ulf Isak Leirstein, viser til forslaget om midlertidig lov om endringer i sameloven og slutter seg til at det er viktig å gjøre tiltak for i størst mulig grad å ivareta de demokratiske rettigheter også under de begrensede tiltak for aktivitet som følger av smittevernloven under utbruddet av covid-19. Komiteen viser til at muligheten for å fremme listeforslag også for de gruppene som ikke nådde opp eller var etablert ved forrige valg, er en grunnleggende demokratisk rettighet. Det midlertidige lovforslaget legger på en god måte opp til å balansere forholdet mellom behovet for forenkling i en krevende tid, og behovet for å kunne kvalitetssikre bakgrunnen for det enkelte listeforslag. Komiteen understreker betydningen av at den elektroniske løsningen ivaretar krav både til digital sikkerhet og til personvern på en god måte, og viser til at Stortinget 16. juni 2020, jf. Innst. 396 L (2019–2020) og Prop. 133 L (2019–2020), gjorde tilsvarende endring i valgloven for valg til Stortinget, fylkesting og kommunestyre. På bakgrunn av dette slutter komiteen seg til lovforslaget og begrunnelsene for dette.

Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og råar Stortinget til å gjøre følgende

vedtak til midlertidig lov

om endring i sameloven for å avhjelpe konsekvenser av utbruddet av covid-19 (adgang til elektroniske underskrifter på listeforslag)

I

I lov 12. juni 1987 nr. 56 om Sametinget og andre samiske rettsforhold (sameloven) skal ny § 2-7 a lyde:

§ 2-7 a Adgang til elektronisk underskrift på listeforslag

Departementet kan gi forskrift om adgang til elektronisk underskrift på listeforslag etter sameloven § 2-7 andre ledd ved sametingsvalget i 2021.

II

1. Loven trer i kraft straks.
2. Sameloven § 2-7 a oppheves 1. januar 2022.

Oslo, i kontroll- og konstitusjonskomiteen, den 1. desember 2020

Dag Terje Andersen

leder

Svein Harberg

ordfører